

На основу члана 54. став 1. Закона о добробити животиња ("Службени гласник РС", бр. 41/09) и члана 31. Статута града Зрењанина ("Службени лист града Зрењанина", број 21/08) Скупштина града на седници одржаној _____ 2010. године донела је

О Д Л У К У

- 1. УСВАЈА СЕ** Програм контроле и смањења популације напуштених животиња на територији града Зрењанина.
- 2.** Ову Одлуку објавити у Службеном листу града Зрењанина.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД ЗРЕЊАНИН
СКУПШТИНА ГРАДА
Број:
Дана:
ЗРЕЊАНИН

ПРЕДСЕДНИК
СКУПШТИНЕ ГРАДА
Александар Мартон

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Чланом 54. став 1. Закона о добробити животиња ("Службени гласник РС", бр. 41/09) предвиђено је да су органи јединица локалне самоуправе дужни да израде и спроводе програм контроле и смањења популације напуштених паса и мачака према специфичностима средине.

Полазећи од обавезе које локална самоуправа има према наведеним одредба закона Градоначелник града Зрењанина је решењем број: 501-93/10-II од 23.04.2010. године образовао и именовао Радну групу за израду прописа којима се усклађују прописи локалне самоуправе са Законом о ветеринарству ("Службени гласник РС", бр. 91/05) и Законом о добробити животиња ("Службени гласник РС", бр. 41/09).

Радна група је сачинила текст Нацрта програма контроле и смањења популације напуштених животиња на територији града Зрењанина.

Градско веће је на седници одржаној 30.11.2010. године утврдило текст Нацрта програма и упутило га на Јавни увид. Нацрт програма је био на јавном увиду у периоду од 03.12.2010. до 13.12.2010. године у просторијама Градске управе града Зрењанина и на интернет адреси града Зрењанина: www.zrenjanin.rs.

У току јавног увида примедбе и предлоге на Нацрт програма доставили су Радмила Лојовић из Друштва за заштиту животиња "Анђео" Зрењанин, Ђорђе Јанку из Ветеринарског специјалистичког института "Зрењанин" и Организација за поштовање и бригу о животињама "ORCA" из Београда.

Радна група је на седници одржаној дана 15.12.2010. године разматрала све приспеле примедбе и предлоге и већину је прихватила и уградила у текст Предлога програма.

На основу свега изнетог предлаже се Скупштини града усвајање ове Одлуке и Предлога програма контроле и смањења популације напуштених животиња на територији града Зрењанина.

Обрадио:
Золтан Ковач

ПРЕДСЕДНИК РАДНЕ ГРУПЕ И
ПОМОЋНИК ГРАДОНАЧЕЛНИКА
Имре Фазекаш

ГРАД ЗРЕЊАНИН

ПРОГРАМ КОНТРОЛЕ И СМАЊЕЊА ПОПУЛАЦИЈЕ НАПУШТЕНИХ ЖИВОТИЊА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА ЗРЕЊАНИНА

З р е њ а н и н,

2010. године

САДРЖАЈ

- 1. УВОД**
- 2. ЦИЉ ПРОГРАМА**
- 3. ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ГРАДА ЗРЕЊАНИНА**
- 4. ОСНОВЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА**
 - 4.1. Законски оквир
 - 4.2. Локална самоуправа
 - 4.3. Зоохигијенска служба и прихватилиште
 - 4.4. Инспекцијски надзор
- 5. РАЗЛОЗИ ЗА ПРИМЕНУ ПРОГРАМА**
- 6. ИСТОРИЈАТ И САДАШЊЕ СТАЊЕ**
 - 6.1. Поступање са напуштеним животињама, зоохигијена и прописи
 - 6.2. Центар за привремено прихватање и збрињавање напуштених паса и мачака
- 7. ПРЕДЛОГ РЕШЕЊА**
 - 7.1. Пројекат проширења и доградње постојећег прихватилишта
 - 7.2. Унапређење рада постојеће службе за рад у прихватилишту и зоохигијенске службе
 - 7.3. Пројекат информисања и едукације грађана
 - 7.4. Пројекат масовног третмана напуштених животиња
 - 7.4.1. Идентификација
 - 7.4.2. Стерилизација
 - 7.4.3. Удомљавање, поклањање и проналажење изгубљених животиња
 - 7.4.4. ЦНР програм (ухвати, стерилиши, пусти)
 - 7.4.5. Сарадња
 - 7.4.6. Еутаназија
 - 7.5. Санкционисање неодговорних грађана
 - 7.6. Доношење нових градских прописа који регулишу ову правну област
- 8. ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН**
- 9. ПРЕДЛОГ ДИНАМИКЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОГРАМА**
- 10. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ**
- 11. ЗАКЉУЧАК**

1. УВОД

Кроз векове пас је заједно са човеком био сведок историјских промена у којима је човек мењао свој свет, окружење и самога себе. Човек је био номад и сакупљач плодова, ловац, пастир, земљорадник,инжењер, лекар, конобар, послован човек и увек је имао пса. Временом и пас је мењао своје улоге. Био је чувар, трагач и ловац, а данас све више спасилац, помоћник и пратилац људи са посебним потребама.

Због тога тешко је разумети одлуку човека да избаци пса на улицу. Још теже је разумети да то нису само усамљени случајеви.

Велики број напуштених животиња на улицама нашег града, околних насељених места и поља, резултат је напуштања животиња од стране њихових власника. Сада већ бивши кућни љубимци препуштени су сами себи у борби за голи живот, а као последица тога долази до неконтролисаног размножавања, чиме се већ постојећи број напуштених животиња повећава.

Поред напуштања животиња, као основног начина на који настају пси луталице, повећању њиховог броја доприноси и велики репродуктивни потенцијал ових животиња. Постоје подаци који говоре о томе да за само шест година пар плодних паса и њихово потомство, у оптималним условима, може дати чак 67 000 штенаца. Код мачака овај број је још већи и износи 420 000 мачића за седам година.

Узроци оваквих проблема су лоше навике људи и тешка економска ситуација грађана који због недостатка средстава за бригу о животињама прибегавају избацивању кућних љубимаца на улице.

Из напоменутих разлога неопходно је:

- применити важеће одредбе Закона,
- стимулисати мере за стерилизацију, вакцинацију и обележавање животиња (паса и мачака),
- изградити ново прихватилиште задовољавајућих капацитета и
- подићи радне капацитете службе за зоохигијену.

Применом ових решења у пракси, стећи ће се услови за санкционисање несавесних и неодговорних власника кућних љубимаца, који стварају проблем.

Питање напуштених животиња прераста у озбиљан јавни проблем који се може решити само планском организовано, континуираном акцијом свих заинтересованих страна у друштву кроз јасно осмишљен **Програм хуманог решавања проблема напуштених животиња**.

За решавање овог проблема надлежна је локална самоуправа, а њен први корак је израда горенаведеног Програма у складу са специфичностима средине. Да би Програм био успешан, потребна је сарадња свих релевантних институција (Министарства, локалне самоуправе, комуналног предузећа, ветеринара, удружења за заштиту животиња и грађана).

Основна начела на којима се овај Програм заснива јесу:

1) **начело бриге о животињама**, које подразумева моралну обавезу и дужност човека да поштује животиње и брине о животу и добробити животиња чији опстанак зависи непосредно од њега;

2) **начело интегралности**, које подразумева да државни органи и Град Зрењанин, у оквиру свог делокруга, обезбеђују интегралну заштиту добробити животиња спровођењем међусобно усаглашених планова и програма;

3) **начело посвећивања пажње добробити животиња**, које подразумева да се у свим активностима које се предузимају у различитим областима које се на директан или индиректан начин односе на животиње мора посветити пуна пажња заштити добробити животиња;

4) **начело превенције и предострожности**, које подразумева да свака активност која је у директној или индиректној вези са животињама мора бити планирана и спроведена тако да представља најмањи ризик по живот и добробит животиња, људи и животне средине и заснива се на процени утицаја различитих начина коришћења животиња на њихов живот и добробит, као и на коришћењу најбољих расположивих технологија, средстава и опреме;

5) **начело одговорности**, које подразумева да је власник, односно држалац животиња одговоран за њихов живот и добробит и да је дужан да сноси трошкове збрињавања животиња чији је власник, односно држалац, ако више не жели или није у могућности да се стара о њима.

Поједини изрази употребљени у овом Програму имају следеће значење:

1) **власник животиње** јесте правно или физичко лице, односно предузетник, које има право чувања, држања, узгоја, репродукције, превоза, коришћења и продаје животиње и које је одговорно за живот, заштиту здравља и добробити животиња;

2) **држалац животиње** јесте правно или физичко лице, односно предузетник, које има право чувања, држања, узгоја, репродукције, превоза и коришћења животиње, као и право продаје животиње на основу писменог одобрења власника и које је одговорно за живот, заштиту здравља и добробити животиња;

3) **држање животиње** јесте смештај, чување, нега и брига о животињама, осим репродукције;

4) **добробит животиња** јесте обезбеђивање услова у којима животиња може да остварује своје физиолошке и друге потребе својствене врсти, као што су исхрана и напајање, простор за смештај, физичка, психичка и термичка удобност, сигурност, испољавање основних облика понашања, социјални контакт са животињама исте врсте, одсуство непријатних искустава као што су бол, патња, страх, стрес, болести и повреде;

5) **изгубљена животиња** јесте животиња која је напустила власника, односно држаоца, без његове воље и коју он тражи;

6) **напуштена животиња** јесте животиња која нема дом или која се налази изван њега и лишена је бриге и неге власника, односно држаоца и коју је он свесно напустио;

7) **кућни љубимци** јесу пси, домаће мачке, домаће птице, мали глодари, тераријумске, акваријумске и друге животиње, које се гаје или држе за дружење, заштиту или помоћ човеку;

8) **лишавање животиње живота** јесте поступак којим се животињи одузима живот на начин који изазива тренутну смрт;

9) **обележавање и регистрација животиња** јесте поступак означавања животиња на трајан начин ради идентификације, регистрације и прикупљања свих података у јединствен информациони систем;

10) **објекат** јесте грађевинска целина или простор за узгој, држање, лечење, репродукцију животиња, одлагање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла, који у погледу изградње, опреме, ветеринарско-санитарних и других услова, а у зависности од врсте делатности која се у њима обавља, испуњава прописане услове;

11) **прихватилиште за животиње** јесте објекат који служи за привремени или трајни смештај напуштених и изгубљених животиња и помоћ и бригу о напуштеним и изгубљеним животињама;

12) **превоз животиње** јесте сваки утовар, претовар, превоз и истовар животиње у јавном превозу, превозу за сопствене потребе и превозу за личне потребе;

13) **превозна средства** јесу средства друмског, железничког, ваздушног и водног саобраћаја, која се користе за превоз животиња;

14) **стерилизација и хируршки захват**, који изводи ветеринар, а подразумева овари-хистеректомију женки и кастрацију мужјака, а примењиваће се у терапеутске сврхе и у сврху контроле популације.

15) **споредни производи животињског порекла** који нису намењени за исхрану људи јесу лешеве животиња, труп, делови трупа животиња, саставни делови тела животиња, производи животињског порекла и храна животињског порекла који нису намењени и безбедни за исхрану људи, стајњак и отпад из објеката у којима се припрема храна за исхрану људи.

2. ЦИЉ ПРОГРАМА

Циљ Града Зрењанина је да осигура квалитетну бригу над напуштеним и изгубљеним животињама, односно изгради прихватилиште за животиње у складу са Законом о доброби животиња („Сл. гласник РС“, бр. 41/09).

Програм хуманог решавања проблема напуштених животиња подразумева активно учешће свих чланова друштва у ланцу хуманог решавања овог проблема.

Главни циљ свих активности је смањење популације напуштених животиња, па самим тим и отклањање негативних последица њиховог присуства на улици. Реализација овог Програма гарантује успостављање минималног броја напуштених животиња на улицама чиме се избегавају теже последице по грађане и напуштене животиње. Циљеве Програма је могуће остварити једино у сарадњи владиног и невладиног сектора (државних органа са једне и удружења грађана као и самог грађанина са друге стране).

У хуманом решавању проблема напуштених животиња учествују:

1. **Централна власт – Органи Републике Србије и АП Војводине** (доношење свих потребних закона, подзаконских аката и правилника као и мера и субвенција локалним властима и грађанима, тј. помоћ у процесу решавања проблема напуштених животиња);

2. **Јединица локалне самоуправе** – Градоначелник, Скупштина града и Градско веће;

3. **Инспекција** – Ветеринарска и друге надлежне инспекцијске службе (надзор над спровођењем закона и подзаконских аката);

4. **Ветеринарска служба** - праћење, заштита и унапређење здравља животиња на територији Града;

5. **Правно лице које управља прихватилиштем**

6. **Комунална полиција и тужилаштво**

7. **Удружења за заштиту животиња**

8. **Медији** – подизање свести грађана о значају хуманог решавања проблема напуштених животиња и истинито и редовно информисање;

9. **Грађанин** – дужност сваког грађанина јесте да спречи и пријави све облике злостављања животиња и угрожавања њихових живота, здравља и доброби.

3. ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ГРАДА ЗРЕЊАНИНА

Зрењанин се налази на територији Баната у саставу АП Војводине и Републике Србије. Површина града Зрењанина је 1.326 км² што износи око 8,3% од целе површине АП Војводине. Зрењанин је привредни, културни, просветни, здравствени и спортски центар Средњег Баната којег чине општине Житиште, Сечањ, Нови Бечеј и Нова Црња.

Град Зрењанин састоји се од 36 месних заједница и то: 14 месних заједница чије се седиште налази у насељеном месту Зрењанин, а остале 22 месне заједнице су насељена места: Арадац, Банатски Деспотовац, Бело Блато, Ботош, Чента, Ечка, Елемир, Фаркашдин, Јанков Мост, Клек, Книћанин, Лазарево, Лукићево, Лукино Село, Меленци, Михајлово, Орловат, Перлез, Стајићево, Тараш, Томашевац и Златица.

Слика 1. Територија Града Зрењанина

Број становника према попису из 2002. године говори да на територији града Зрењанин живи 132.051 становника различите етничке припадности, са доминантним српским становништвом. Број становника по квадратном км је 99,51.

Број домаћинстава према попису из 2002. је 46.375, док је у самом граду око 35.000. Просечан број чланова домаћинства је према истом попису у насељеним местима је 2,99, а у Зрењанину је 2,78. Најбројнија су она домаћинства у којима има 4 члана – 11.568.

Природни прираштај је негативан, а стопа природног прираштаја је -5,08‰. Природно кретање становника према наведеним подацима је неповољно – карактерише га ниска стопа наталитета (живорођених)

9,52‰ и висока стопа општег морталитета (умрлих) 14,61‰. Просечан животни век мушкараца је 68 година, а жена 74 године.

Кретање становништва, односно промене у укупном броју становника зависе од природних и миграционих компоненти. Природна компонента подразумева природни прираштај, а миграциона усељавања и исељавања становништва.

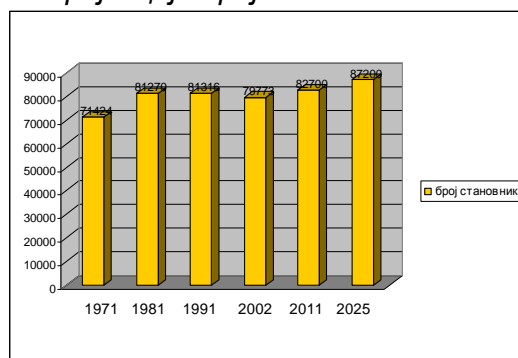
Зрењанин пролази кроз раздобље брзих друштвено-економских промена и предвиђање будућег броја становника је веома сложено и комплексно. Као база за прогнозирање броја становништва, послужили су подаци о кретању становништва у протеклих 30 година тј. од 1971-2002. године.

Тренд демографског развоја у периоду 1991. - 2002. године је био негативан. Прогноза становништва за периоду од 2002. до 2025. године заснована је на претпоставкама да ће мере популационе политике и да ће ефекти просторног карактера (промене у регионалном развоју, промене у основним токовима урбанизације, промене у дистрибуцији становништва) као ефекат реализације планских поставки које најуже корелирају с демографским развојем, дати одређене ефекте.

Прогноза броја становника до 2025.год.

година	ЗРЕЊАНИН
1971	71424
1981	81270
1991	81316
2002	79773
2011	82700
2025	87200

Пројекција броја становника

Подаци о насељима (тип насеља, број становника и површина)

Редни број	Насељено место	Тип насеља (градско/остало)	Број становника	Удео у укупном броју становника у општини (%)
1	ЗРЕЊАНИН	градско	79.773	60,52
2	АРАДАЦ	сеоско	3624	2,66
3	БАНАТСКИ ДЕСПОТОВАЦ	сеоско	1638	1,21
4	БЕЛО БЛАТО	сеоско	1519	1,12
5	БОТОШ	сеоско	2206	1,62
6	ЧЕНТА	сеоско	3233	2,37
7	ЕЧКА	сеоско	5030	3,69
8	ЕЛЕМИР	сеоско	4861	3,57
9	ФАРКАЖДИН	сеоско	1396	1,03
10	ЈАНКОВ МОСТ	сеоско	643	0,48
11	КЛЕК	сеоско	3005	2,21
12	КНИЋАНИН	сеоско	2101	1,54
13	ЛАЗАРЕВО	сеоско	3359	2,47
14	ЛУКИЋЕВО	сеоско	2160	1,59
15	ЛУКИНО СЕЛО	сеоско	617	0,46
16	МЕЛЕНЦИ	сеоско	6685	4,91
17	МИХАЈЛОВО	сеоско	1008	0,74
18	ОРЛОВАТ	сеоско	1814	1,33
19	ПЕРЛЕЗ	сеоско	3864	2,84
20	СТАЈИЋЕВО	сеоско	2057	1,51
21	ТАРАШ	сеоско	1176	0,87
22	ТОМАШЕВАЦ	сеоско	1844	1,36

Према свом положају Зрењанин и његову околину карактерише умерено-континентална клима. Пролеће и јесен карактеришу променљивост временских прилика. Лето карактеришу релативно стабилне временске прилике уз повремене краће локалне пљускове. Просечна количина падавина годишње износи око 618 mm и током године је распоред падавина прилично уједначен.

Током године просечне месечне температуре Зрењанина и околине варирају од -1,1°C у јануару до +22,9°C у јулу. Средња годишња температура износи око +11°C. Просечан број дана када су средње температуре ваздуха мање од 0°C износи 81.

Најизразитији ветар овог подручја је кошава. Кошава дува из југоисточног или јужног правца и доноси релативно топле и претежно суве ваздушне масе.

Подручје Зрењанина је најгушће речно и каналско чвориште у Европи, где у кругу од 30 километара протичу Бегеј, Тамиш, Тиса, Дунав и каналска мрежа ДТД.

Слика 2. Реке у Банату

Канал Дунав-Тиса-Дунав заузима значајно место у развоју привреде Бачке и Баната, али и ширег подручја.

Са аспекта значаја биодиверзитета, треба рећи да се у граду налазе врло специфична подручја која су од државног али и светског значаја. Ту се пре свега мисли на Специјални резерват "Стари Бегеј - Царска Бара" који је рамсарска област (под заштитом УНЕСКО-а), језеро-бара Окањ и Бања Русанда за које се планира стављање под режим заштите због свог специфичног значаја.

Простор Царске баре карактерише густо изаткан рељеф река, канала, језера и бара, док се боје смењују од плавих језера, преко зелених и смеђих шума, све до бледо жуте и беле боје слатина. На овом простору некада се протезало безброј већих и мањих мочвара. Данас овај простор карактеришу меандри Старог Бегеја који се сужавају и скраћују и баре - све више нагнуте у односу на дно речног корита.

4. ЗАКОНСКЕ ОСНОВЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА

Основе за реализацију Програма чини законска регулатива која прописује ефективне, превентивне мере које се односе на: регистрацију и обележавање паса, вакцинацију, одговорност власника, забрану напуштања кућних љубимаца и поступке са напуштеним животињама.

4.1. Закони оквир

Проблематика којом се бави овај Програм регулисана је или има додирних тачака са низом законских аката:

- 1) Устав Републике Србије („Сл. гласник РС“, бр. 83/06 и 98/06);
- 2) Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС“, бр. 91/05 и 30/10);
- 3) Закон о добробић животиња („Сл. гласник РС“, бр. 41/09);
- 4) Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС“, бр. 135/04, 36/09 и 72/09);
- 5) Кривични законик („Сл. гласник РС“, бр. 85/05, 88/05, 107/05, 72/09 и 111/09);
- 6) Закон о локалној самоуправи („Сл. гласник РС“, бр. 129/07);
- 7) Закон о јавном реду и миру („Сл. гласник РС“, бр. 51/92, 53/93, 67/93, 48/94, 85/05 и 101/05);
- 8) Закон о комуналним делатностима („Сл. гласник РС“, бр. 16/97 и 42/98);
- 9) Закон о заштити природе („Сл. гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10);
- 10) Закон о сточарству („Сл. гласник РС“, бр. 41/09);
- 11) Статут града Зрењанина („Сл. лист града Зрењанина“, бр. 21/08).

За израду овог Програма кориштени су и подаци из Локалног еколошког акционог плана (ЛЕАП), Стратегије одрживог развоја општине Зрењанина, Генералног плана Зрењанина 2006-2026 и Пси луталице, хумана и ефикасна контрола (Организација за поштовање и бригу о животињама - ORCA).

Правни основ за доношење овог Програма је члан 54. Закона о добробић животиња („Сл. гласник РС“, бр. 41/09), којом је прописана дужност органа јединица локалне самоуправе да израде и спроводе програм контроле и смањења популације напуштених паса и мачака према специфичностима средине средине као и Статут града Зрењанина („Сл. лист града Зрењанина", бр. 21/08) као подзаконски акт који утврђује надлежност града да донесе овај Програм.

4.2. Локална самоуправа

Важећи законски прописи предвидели су и друге обавезе локалне самоуправе, и то:

- Локална самоуправа дужна је да на својој територији организује зоохигијенску службу.
- Локална самоуправа је дужна да за послове нешкодљивог уклањања лешева животиња има изграђен објект за сакупљање лешева животиња. У

објекту за сакупљање лешева животиња локална самоуправа може сакупљати и друге споредне производе животињског порекла.

- Локална самоуправа која није организовала зоохигијенску службу дужна је да до њеног организовања обезбеди финансирање уклањања лешева.
- Органи јединица локалне самоуправе прописују место и начин извођења кућних љубимаца, а нарочито паса и мачака на јавне површине.
- Орган јединице локалне самоуправе дужан је да обезбеди прихватилиште ако на својој територији има напуштених животиња.
- Орган јединице локалне самоуправе дужан је да обезбеди прикупљање, превоз и збрињавање напуштених и изгубљених животиња, као и да им пружи помоћ, бригу и смештај у прихватилиште у складу са законом.
- Орган јединице локалне самоуправе дужан је да напуштеним и изгубљеним животињама које су болесне или повређене обезбеди одговарајућу ветеринарску помоћ, а да за неизлечиво болесне или повређене животиње обезбеди лишавање живота у складу са овим законом.

У прихватилиште које обезбеђује орган јединице локалне самоуправе смештају се:

- 1) напуштене и изгубљене животиње;
- 2) животиње чији власници, односно држаоци, не могу више да се брину о њима;
- 3) животиње које Министарство одузме власницима, односно држаоцима;
- 4) животиње које су у опасности.

Власник, односно држалац који изгуби животињу дужан је да тај губитак без одлагања, а најкасније у року од три дана од дана губитка животиње, пријави надлежном органу јединице локалне самоуправе (Инфо служби при Прихватилишту) и ветеринарској служби.

Органи јединица локалне самоуправе ускладиће рад прихватилишта за напуштене животиње са одредбама Закон о добробити животиња („Сл. гласник РС“, бр. 41/09) у року од три године од дана ступања на снагу овог закона (до 10.06.2012. год.).

4.3. Зоохигијеска служба и прихватилиште

Одредбама закона прописани су послови, као и обавезе зоохигијенске службе и власника прихватилишта:

- Зоохигијенска служба обавља следеће послове:
 - 1) хвата и збрињава напуштене животиње у прихватилишта за животиње;
 - 2) нешкодљиво уклања лешеве животиња са јавних површина и објеката за узгој, држање, дресуру, излагање, одржавање такмичења или промет животиња;
 - 3) транспорт или организовање транспорта лешева животиња са јавних површина и објеката за узгој, држање, дресуру, излагање, одржавање такмичења или промет животиња до објекта за сакупљање, прераду или уништавање отпада животињског порекла на начин који не представља ризик по друге животиње, људе или животну средину.

- Власници и држаоци животиња дужни су да пријаве угинуће животиње зоохигијенској служби и да се придржавају свих упутстава које је ова служба издала у вези са одлагањем лешева.
- Зоохигијенска служба је дужна, када је то потребно, да обезбеди превоз леша са места угинућа до објекта за преглед лешева или за сакупљање, прераду или уништење, као и да обезбеди дезинфекцију места угинућа, возила и опреме.
- Прихватилиште за напуштене животиње мора испуњавати услове за заштиту добробити животиња у погледу простора за животиње, просторија и опреме, у складу са законом и мора бити уписан у Регистар објеката који води Министарство, у складу са законом којим се уређује ветеринарство.
- Лица која раде са животињама у прихватилишту, морају бити обучена за добробит животиња.
- Власник прихватилишта, дужан је да пре уписа у Регистар објеката Министарству достави доказ да је обезбедио:
 - 1) финансијска средства за несметани рад;
 - 2) спровођење здравствене заштите животиња;
 - 3) одговарајући простор за смештај животиња на начин који ће обезбедити добробит животиња и неће нарушити јавни ред и мир;
 - 4) лица која су обучена за поступање са животињама.
- Власник прихватилишта, одговоран је за живот, здравље и добробит животиња у прихватилишту.
- Власник прихватилишта, дужан је да се о животињама у прихватилишту брине са пажњом доброг домаћина.
- Власник прихватилишта, дужан је да води евиденцију о животињама и да ту евиденцију чува три године.
- Власник прихватилишта је дужан да:
 - 1) прима пријаве о напуштеним животињама и да обезбеди збрињавање сваке напуштене животиње, у складу са законом;
 - 2) обезбеди спровођење мера превентивне здравствене заштите животиња и потребну помоћ животињама од стране ветеринара;
 - 3) брине о проналажењу власника, односно држаоца животиња;
 - 4) врати власнику, односно држаоцу, на његов захтев, животињу у року од 15 дана од дана смештаја у прихватилиште;
 - 5) припреми план збрињавања животиња у случају затварања прихватилишта или елементарних непогода.
- Животиња која је смештена у прихватилиште може се поклонити ако је власник, односно држалац не преузме у року од 15 дана од дана смештаја у прихватилиште.

- Власник прихватилишта које обезбеђује орган јединице локалне самоуправе дужан је да сарађује са надлежним ветеринарским службама и организацијама за заштиту животиња, као и да редовно обавештава јавност и друге власнике прихватилишта о животињама које се налазе у прихватилишту.
- Ако се животињи у року од најмање 30 дана од дана смештања у прихватилиште које обезбеђује орган јединице локалне самоуправе не пронађе власник, односно ако се не збрине на други начин, са животињом се поступа у складу са програмом контроле и смањења популације напуштених паса и мачака.
- Трошкове збрињавања напуштених животиња сноси власник, односно држалац животиње, а ако је непознат трошкове збрињавања животиње сноси власник прихватилишта, односно буџет.

4.4. Инспекцијски надзор

Инспекцијски надзор у области ветеринарства и заштите добробити животиња врши Министарство преко ветеринарских инспектора, а и ветеринарска станица која испуњава законске услове може обављати поједине стручне послове ветеринарске инспекције.

5. РАЗЛОЗИ ЗА ПРИМЕНУ ПРОГРАМА

Овај Програм је настао као резултат неслагања са досадашњим начином решавања проблема напуштених животиња. Циљ је хуманији и савременији приступ решавању овог проблема, у складу са важећом законском регулативом.

Основни разлози за примену програма су:

- **СОЦИЈАЛНО-БЕЗБЕДНОСНИ** - смањење напада на грађане као и узнемиравање јавног реда и мира.
- **ЕКОНОМСКА ОПРАВДАНOST**- У Србији постоји хиљаде нападнутих грађана од стране напуштених паса који помоћ траже у ординацијама или болницама. Трошкови пословања прихватилишта и службе временом би се вишеструко исплатили – наспрам трошкова које би локална самоуправа морала да плати у случају одштетних захтева грађана.
- **ЗДРАВСТВЕНИ** – спречава се ширење и преношење заразних болести као и болести које су заједничке људима и животињама (зоонозе). Према препорукама Светске здравствене организације (WHO) и ЕУ Савета Европе, посебан значај се придаје сузбијању следећих зооноза:
 - rabies (бесноћа, беснило) и
 - echinococcus.
- **ХИГИЈЕНСКО-ЕКОЛОШКИ** – спречава се растурање чврстог отпада и смећа из контејнера, канти и депонија, избегава се прљање улица, јавних површина и дечијих игралишта.
- **ЕСТЕТСКИ** – лепши изглед насељених места Града, како за грађане тако и за туристе.
- **ХУМАНИ ОДНОС ПРЕМА ЖИВОТИЊАМА** - хумано поступање са животињама је мера у интересу и људи и животиња.
- **ЕДУКАТИВНИ** – изградњом новог прихватилишта Град Зрењанин добија нови простор за разне едукативне програме намењене подизању укупне свести грађана, нарочито деце о проблемима напуштених животиња.

Локална самоуправа, свесна своје одговорности и законске обавезе када је у питању решавање ове проблематике сагледавајући целокупну палету могућих решења, а у циљу да се понаша одговорно и тако утиче на смањење и контролу бројности напуштених животиња, израдила је овај Програм и потрудиће се да исти у пракси спроведе.

6. САДАШЊЕ СТАЊЕ

Један од водећих комуналних проблема Града Зрењанина је велики број напуштених животиња, првенствено паса и мачака. Садашње стање решавања проблема је неодрживо и незадовољавајуће. Досадашњи начин уклањања животиња са улица, упркос великим напорима ЈКП „Чистоћа и зеленило“, није дао очекиване резултате. Број напуштених животиња у одређеним периодима повећавао се због разних узрока: обавезна вакцинација против беснила, штећење керуша, немогућност даљег држања, храњења... Када се напуштена животиња и ухвати, власнику је немогуће ући у траг, пси и мачке нису обележени, законодавна политика је блага и неефикасна. Овакав начин рада отклањао је само последице, а узроци проблема су и даље остајали нетакнути.

У временском периоду од јуна до септембра месеца 2010. године, ЈКП „Чистоћа и зеленило“ је на територији насељеног места Зрењанин вршило пребројавање паса затечених на градским улицама, у циљу оријентационог установљивања њиховог укупног броја односно приближне процене њиховог укупног броја. Такође, извршена је и анкета у одређеном броју домаћинстава на територији насељеног места Зрењанин.

Пребројавање напуштених паса је вршено у свим месним заједницама насељеног места Зрењанин. Притом, у свакој месној заједници пребројавање је трајало четири узастопна дана. Том приликом, вођено је рачуна да ни један пас, већ избројан, не буде поново евидентиран.

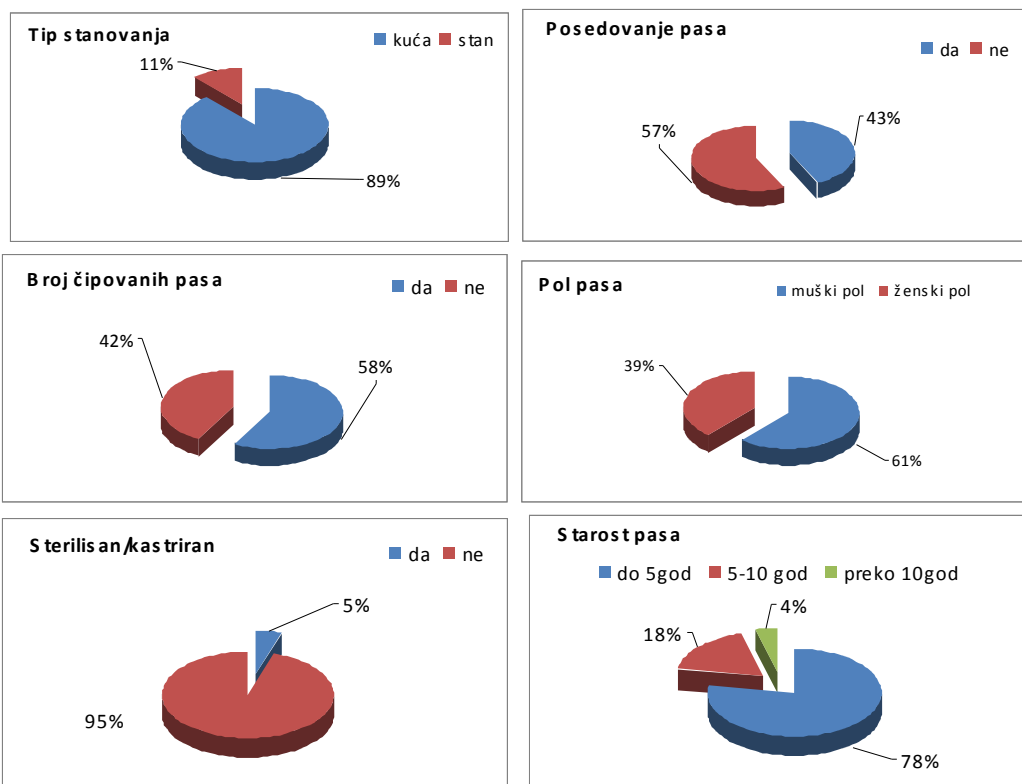
На крају је извршено сабирање свих напуштених паса евидентираних на горе описан начин. Резултати су следећи:

Назив Месне заједнице	Број јединки
МЗ Берберско-Болница	296
МЗ Центар	111
МЗ Доља-Црни шор	430
МЗ Доситеј Обрадовић	219
МЗ Граднулица	102
МЗ Мала Америка	98
МЗ Никола Тесла	116
МЗ Сава Ковачевић	143
МЗ Соња Маринковић	284
МЗ Шумице	87
МЗ Вељко Влаховић	316
МЗ Жарко Зрењанин	246
МЗ Зелено поље	193
укупно	2641 јединки

Анкета грађана је спроведена у 438 домаћинстава. Од тог броја 389 грађана живи у индивидуалном типу становања, а 49 у колективном. Анкетираних 188 грађана поседује пса (укупан број паса на овом узорку је 217), а 250 не. Број чипованих паса износи 126, што значи да 91 није чипован. Мушког пола је 133 пса, а 84 су женке. Стерилисано или кастрирано је 11 паса од 217, а за 206 нису предузете мере стерилизације. Старост паса, по групама:

- до 5 година 168 паса
- између 5 и 10 година старости 40 паса
- преко 10 година старости 9 паса

Графички приказ резултата анкете:

Према подацима Републичке ветеринарске инспекције број евидентираних pasa који су обележени и вакцинисани на територији града Зрењанина приказан је у табели:

Насељено место	Број вакцинисаних и обележених јединки
Зрењанин (без Мужље)	4193
Мужља	855
Арадац	320
Елемир	315
Тараш	253
Меленци	1317
Клек	85
Михајлово	155
Јанков Мост	93
Лукићево	115
Банатски Деспотовац	180
Лазарево	107
Перлез	540
Книћанин	290
Чента	672
Фаркаждин	230
Лукино Село	130
Бело Блато	420

Ечка	218
Стајићево	200
Ботош	200
Томашевац	316
Орловат	387
УКУПНО	11 591

6.1. Поступање са напуштеним животињама, зоохигијена и прописи

Сада важећу Одлуку о начину држања домаћих животиња на територији града Зрењанина („Сл. лист града Зрењанина“, бр. 3/09) Скупштина града је донела фебруара 2009. године. Овом Одлуком прописано је да хватање, нешкодљиво уклањање паса и мачака са улица и јавних површина врши ЈКП „Чистоћа и зеленило“ Зрењанин у насељеном месту Зрењанин, по програму одржавања јавно прометних површина, односно друго предузеће, предузетник или организација са којом Град Зрењанин закључи уговор, а у осталим насељеним местима хватање напуштених и изгубљених паса и мачака организује месна заједница. Одлука такође регулише начин хватања напуштених и изгубљених паса и мачака и поступање са њима након хватања, као и рад привременог прихватилишта за животиње. Примењујући обавезу локалне самоуправе да на својој територији организује зоохигијенску службу из члана 46. Закона о ветеринарству („Сл. гласник РС“, бр. 91/05), овом Одлуком је прописано да ЈКП „Чистоћа и зеленило“ обавља послове зоохигијенске службе на територији Града Зрењанина почев од 01.09.2009. године, а прописани су и послови зоохигијенске службе, као и начин функционисања и финансирања службе.

Прихватилиште је предвиђено само за смештај напуштених паса и мачака, а за остале врсте напуштених животиња не постоји прихватилиште. У току 2010. године појавила се потреба за смештајем и других врста животиња, осим напуштених паса и мачака и у циљу решавања проблема смештаја тих животиња Градска управа је успоставила неформалну сарадњу са Средњом пољопривредном школом из Зрењанина.

ЈКП „Чистоћа и зеленило“ послове нешкодљивог уклањања лешева животиња са јавних површина и објеката за узгој, држање, дресуру, излагање, одржавање такмичења или промет животиња обавља по налогу комуналне инспекције уколико се уклањање врши са јавних површина, инспекције заштите животне средине уколико се уклањање врши из објеката за узгој, држање, дресуру, излагање, одржавање такмичења или промет животиња и чувара поља у оквиру њихове надлежности. Уклањање се врши најчешће закопавањем на месту угинућа уз обавезну примену мера дезинфекције места угинућа и места закопавања.

6.2. Центар за привремено прихватање и збрињавање напуштених паса и мачака

Ради решавања проблема прихватилишта и збрињавања напуштених и изгубљених паса и мачака, 2005. године склопљен је Уговор између ЈКП „Чистоћа и зеленило“ Зрењанин и Друштва за заштиту животиња „Ђурђево“ о

пословно-техничкој сарадњи. Друштво за заштиту животиња „Ђурђево“ је између осталог прихватило да обезбеди потребну опрему која ће служити хватању напуштених и изгубљених паса и мачака, возило за транспорт истих, храну за ухваћене животиње, те рад ветеринарске службе у поступку остваривања њихове здравствене заштите.

Уз помоћ друштва за заштиту животиња „Ђурђево“ које је обезбедило потребна финансијска средства, 2005. године је уз градску депонију изграђен објект Прихватилишта за напуштених и изгубљених псе и мачке. Објект се налази у поступку легализације.

Тренутно, у оквиру Прихватилишта практично постоје два објекта:

1. пословни објект и
2. објект за привремени смештај напуштених и изгубљених паса и мачака.

Пословни објект је у потпуности приведен намени док је објект за привремени смештај напуштених и изгубљених паса и мачака само делимично приведен намени. Наиме, у објекту за привремени смештај напуштених и изгубљених паса и мачака, који је издељен на боксове (по 10 боксова у два реда), у функцији је само 10 боксова док других 10 боксова није изграђено.

Такође, није изграђен ни објект за лечење и посматрање напуштених и изгубљених паса и мачака који је предвиђен главним архитектонско-грађевинским пројектом. Изградња и стављање у функцију овог објекта је од великог значаја за рад самог Прихватилишта, због тога што исти треба да служи посматрању и лечењу ухваћених напуштених и изгубљених паса и мачака односно треба да се користи за потребе ветеринара у поступку пружања ветеринарских услуга.

Уочени проблеми са којима се ЈКП „Чистоћа и зеленило“ сусреће у поступку вршења делатности хватања и нешкодљивог уклањања напуштених и изгубљених паса и мачака сходно Одлуци о начину држања домаћих животиња на територији Града Зрењанина („Сл. лист града Зрењанина“, бр. 3/09) односно сходно другим позитивним прописима који регулишу ову правну област, као и проблеми у раду самог Прихватилишта су бројни.

У првом реду, ЈКП „Чистоћа и зеленило“ не располаже адекватним специјалним моторним транспортним средством које испуњава прописане услове за превоз ухваћених животиња.

ЈКП „Чистоћа и зеленило“ не располаже ни адекватним превозним средством за транспорт лешева животиња са јавних површина и објекта за узгој, држање, дресуру, излагање, одржавање такмичења или промет животиња.

Такође, нису обезбеђени ни расхладни уређаји, који би служили за смештај и чување животињских лешева као ни потребан прибор и опрема (у довољној количини) који се користе за хватање паса на хуман начин.

Чланом 137. Закона о ветеринарству („Сл. гласник РС“, бр. 91/05 и 30/10) прописано је да се у изузетним случајевима споредни производи животињског порекла (лешеви животиња и др.) закопавају или спаљују на сточном гробљу или јами гробници која испуњава прописане услове. Међутим, на територији Града Зрењанина не постоји сточно гробље које би служило овој намени.

7. ПРЕДЛОГ РЕШЕЊА

Програм се састоји из више фаза које се могу третирали као одвојени пројекти. Реализацији свих пројеката треба да претходи усвајање пратећих одлука надлежних органа Града и синхронизација у раду надлежних градских служби као и заинтересованих удружења грађана за реализацију програма:

1. Пројекат проширења и доградње постојећег прихватилишта;
2. Пројекат унапређења рада постојеће службе за рад у прихватилишту и зоохигијенске службе;
3. Пројекат информисања и едукације грађана;
4. Пројекат масовног третмана напуштених паса и мачака:
 - Идентификација,
 - Стерилизација,
 - Удомљавање,
 - ЦНР програм (ухвати, стерилиши, пусти),
 - Сарадња,
 - Еутаназија;
5. Санкционисање неодговорних грађана;
6. Доношење нових градских прописа који регулишу ову правну област.

7.1. Пројекат проширења и доградње постојећег прихватилишта

Садашње прихватилиште, иако делимично изграђено, задовољава већину прописаних услова и најекономичније је да се исто легализује и изврши његово проширење.

На основу члана 66. Закона о добробити животиња („Сл. гласник РС“, бр. 41/09) орган јединице локалне самоуправе је у обавези да обезбеди прихватилиште ако на својој територији има напуштених животиња.

Прихватилиште - треба да буде смештено на ограђеној, незагађеној и безбедној парцели на самом ободу највећег насељеног места у граду. Изградња Прихватилишта подразумева одабир најбоље локације, која је инфраструктурно опремљена (вода, струја, пут), затим израду пројектно техничке документације за изградњу Прихватилишта, набавку свих дозвола за изградњу и на крају добијање употребне дозволе за рад, као и дозволе од стране надлежног Министарства. За општине које имају до 50 000 становника треба изградити прихватилиште капацитета до 150 паса, на површини од 0,4 - 0,5 ха. За општине односно градове који имају више од 50000 становника препоручује се изградња више од једног прихватилишта на истој локалцији.

Централни објекат или централна зграда је подељена на неколико просторија: амбуланту (просторију за ветеринарске прегледе, обележавање паса, стерилизацију...итд), просторију за запослене раднике, канцеларију са архивом, купатило, оставу за храну, оставу за алат, просторију за кување, купатило за животиње, надстршеницу или гаражу за аутомобил... Унутар ограђеног простора по коме се пси могу слободно кретати мора постојати довољан број кућица за псе у које се они могу безбедно склонити у случају невремена. У ту сврху треба да буде изграђен и изванштан број боксова од којих су неопходни боксови за: новопридошле псе (карантин), женке са кучићима, агресивне животиње и болесне животиње. Псе у Прихватилиште доносе радници који редовно и плански обилазе територију Града, барем два пута

недељно, али и излазе у акције хватања по позиву грађана, инспекције и полиције. Врло често напуштене псе у Прихватилиште доносе чланови Друштва за заштиту животиња, као и сами грађани....Уколико капацитет Прихватилишта дозвољава прихват паса из домаћинства се врши уз одговарајућу накнаду. Ако је капацитет Прихватилишта попуњен прихват паса из домаћинства се врши по принципу листе чекања.

По доласку у Прихватилиште пас треба да буде прегледан од стране ветеринара, обележен, вакцинисан, очишћен од паразита у року од 72 сата. Такође, пас треба да буде административно заведен: фотографисан, добија свој картон у коме су убележни основни подаци о месту са којег је пас доспео у Прихватилиште, подаци о његовим личним особинама и број чипа. Ако се након неколико дана не уоче сметње у понашању новопридошлог пса исти се пушта из карантина у велико двориште заједно са осталим псима. У случају да се нико од грађана није јавио у Законом предвиђеном року пас се стерилише/кастрира како не би дошло до неконтролисаног размножавања у самом Прихватилишту.

Боравак, односно задржавање паса у Прихватилишту је веома различито. Неки пси остају у Прихватилишту годину дана или дуже, док се за већину налази нови власник у краћем временском року.

Одрасли пси се у Прихватилишту хране два пута дневно, а штенци у зависности од узраста и до четири пута дневно. Прихватилиште мора бити под сталним надзором свих 24 сата!

Удомљавање здравих, стерилисаних, вакцинисаних и обележених паса из Прихватилишта је веома важна мера смањења популације напуштених животиња и обезбеђује потребан простор у Прихватилишту за нове напуштене псе. С тога, сарадња са Друштвима за заштиту животиња мора бити на највишем нивоу како би информисање грађана о могућностима удомљавања паса из Прихватилишта дало очекивани ефекат.

7.2 Унапређење рада постојеће службе за рад у прихватилишту и зоохигијенске службе

Члан 46. Закона о ветеринарству („Сл. гласник РС“, бр. 91/05 и 30/10) предвиђа обавезу локалне самоуправе да на својој територији организује службу која обавља послове хватања и збрињавања напуштених животиња у прихватилиште за животиње.

Да би ова служба ефикасно функционисала, потребно је обезбедити следеће:

- Запослити довољан број радника у прихватилишту за животиње.
- Обезбедити потребну опрему за хватање животиња која би се састојала од:
 - возила специјалне намене за превоз ухваћених животиња,
 - кавеза који се монтирају у возило за хватање паса приликом транспорта
 - возила за превоз угинулих животиња,
 - вучене приколице за алат и опрему за хватање,
 - хватаљке за псе (сајле за хватање 1.5цм са покретном омчом и полуге са покретном омчом металне дужине од 1 до 3 м и пречника 3цм),
 - корпе за агресивне псе,
 - оковратника и поводца,
 - мреже за хватање паса 10м x 1.5м,
 - мередова за хватање паса,

- кожане рукавице са заштитним навлакама,
- заштитног одела отпорног на ујед, појачаног на подлактицама и потколеницама,
- замке за псе,
- батеријске лампе,
- акумулаторског рефлектора,
- колица за превоз угинулих животиња –посебна,
- прскалице за дезинфекцију,
- фрижидера за патолошки материјал,
- стерилизатора за инструменте,
- читача чипова,
- омамљивача и мамаца,
- заштитне маске,
- фармацеутских средстава за хватање паса (евентуално пушке за успављивање животиња),
- рачунара са пратећом опремом,
- фотоапарата,
- фотокопира,
- стандардне радне обуће и одеће за запослене раднике (зимска и летња) и
- гумене чизме.

- Када се грађанима враћају њихове ухваћене животиње у случају наплате трошкова хватања и боравка у прихватилишту, потребно је обезбедити фискалну касу са пратећом опремом.

- Обука и заштита - Лица која раде са животињама у прихватилишту, морају бити обучена за добробит животиња и морају бити редовно вакцинисана, као и користити средства за личну заштиту.

За решавање овог проблема у Граду Зрењанину формирана је служба при ЈКП „Чистоћа и зеленило“. Поменута служба треба да обавља све потребне послове око хватања и збрињавања напуштених животиња у Прихватилишту, а на основу уговора закљученог између Града Зрењанина и ЈКП „Чистоћа и зеленило“.

За опремање службе Град Зрењанин мора обезбедити потребна средства, како би иста могла да ефикасно функционише.

Инфо служба

Рад Прихватилишта је јаван и представља део јавног сервиса грађана. Унутар правног лица које управља Прихватилиштем потребно је организовати сервис за комуникацију са грађанима - Инфо службу. Инфо служба је неопходна јер је у пракси утврђено да дневно постоји више десетина позива грађана за проблеме напуштених животиња, држања кућних љубимаца или држања домаћих животиња. Инфо служба треба редовно да информира грађане о раду Прихватилишта и резултатима који су постигнути у смањењу броја напуштених животиња. Такође треба да информира запослене у Прихватилишту о проблемима грађана у вези са овом темом. Инфо служба треба да води редовну евиденцију о броју позива, о решеним, односно, нерешеним случајевима збрињавања напуштених животиња. Сарадња правног лица које управља Прихватилиштем са Друштвом за заштиту животиња треба да буде најинтензивнија управо на пословима који су везани за рад ове службе.

Задаци Инфо службе:

Основни задатак Инфо службе је евидентирање пристиглих пријава од стране грађана и прослеђивање пријава надлежним органима.

У циљу провере података наведених у пријави лице које је примило пријаву исту прослеђује радницима у Прихватилишту и Друштву за заштиту животиња како би се изашло на лице места и утврдила веродостојност изнетих података у пријави.

Уколико се установи да је дошло до противзаконитих радњи у вези са добробити животиња обавештава се ветеринарска инспекција, полиција, тужилаштво и Друштво.

Пријаве или дојаве грађана најчешће се односе на убијање животиња, злостављање и напуштање животиња од стране познатог власника, односно држаоца, проблеме у вези са држањем животиња, занемаривање животиња, положај или стање напуштених животиња, неправилности у раду надлежних органа... итд.

Могући проблеми у комуникацији са грађанима се односе на недовољну прецизност изнетих података у пријави, као и на страх од реакције лица против кога се пријава подноси и сл.

Најчешће теме које се односе на рад инфо служби су:

- „Поклањање“ паса,
- Удомљавање паса и
- Изгубљено-нађено.

Потребно је информисати грађане да услуге Инфо службе (сервис удомљавања, сервис изгубљених животиња и сл.) постоје у Прихватилишту и да се грађани увек могу обратити Инфо служби Прихватилишта када имају проблем са својом напуштеном или нађеном животињом, која их даље усмерава одговарајућим институцијама (ветеринарима, инспекцијама, Друштву за заштиту животиња...).

7.3. Пројекат информисања и едукације грађана

Циљеви образовања и информисања су упознавање власника животиња, као и грађана са особинама и потребама животиња, сопственим мотивима држања животиња, законским обавезама власника животиња. Поред тога грађанство се мора упознати са елементима Програма контроле и смањења популације напуштених животиња у циљу бољег разумевања права и одговорности свих учесника у ланцу решавања проблема, а нарочито обавеза власника односно држаоца животиње.

Медији имају важну улогу у едукацији и подизању свести грађана о проблему напуштених животиња, редовном истинитом информисању и промоцији хуманијег односа према животињама.

Проблеми који се јављају су:

- недовољан ниво знања и информисаности самих медија о правим узроцима настанка проблема напуштених животиња као и о хуманим начинима његовог решавања и

- недовољна заинтересованост медија.

У циљу **решења** наведених проблема потребно је:

- информисање и едукација запослених у медијима о узроцима настанка проблема напуштених животиња и о хуманим решењима,

- подстицање заинтересованости медија повећаним активизмом удружења грађана,

- утицање на медије да не злоупотребљавају проблем напуштених животиња у друге сврхе и

- придобијање медија за партнерски однос у хуманом решавању проблема напуштених животиња.

Поред објективног информисања, медији треба да преузму улогу едукатора јавности, како би се помогло грађанима и државним службама да се једном проблем реши.

Потребно је обратити пажњу на образовање деце, као будућих власника животиња, кроз редовну наставу у школи.

Унапређење јавне свести кроз едукацију и подизање нивоа информисања шире јавности путем сталне медијске кампање чији је акценат на принципима заштите добробити животиња, гарантује да ће многе генерације у Зрењанину имати другачији однос према овом проблему. Кроз образовне програме и јавне кампање потребно је упознати јавност са начинима и условима држања кућних љубимаца, њиховим биолошким особинама, понашањем и потребама, користима које човек има од њих као и са обавезама и одговорностима које човек има према њима, другим људима и животном средином.

7.4. Пројекат масовног третмана напуштених животиња

7.4.1. Идентификација

Регистрација и обележавање свих животиња је кључна превентивна мера, којом је олакшан надзор над њиховим кретањем, трговином, превозом, односно проналажењем изгубљених, напуштених и отуђених љубимаца. На тај начин сваки пас би био евидентиран и знао би се његов власник.

Пракса је показала да су у Републици Србији ушни тетовни бројеви, често делимично видљиви услед некавалитетне или неадекватне опреме за тетовирање, а неретко, код веома малих јединки, не постоји могућност да идентификациони број стане на малу површину ушне шкољке. Потребно је набавити модернију опрему за квалитетније обележавање животиња, кућних љубимаца.

Као обавезу увести микрочипове с обзиром да је ЕУ дала рок до 2012. године да електронски идентификациони систем (микрочипови) постану обавеза.

Такође, неопходно је означавање оковратном плочицом са идентификационим бројем и то са предње стране који води ка подацима о власнику, а са задње стране са годином вакцинације јединке и слово „С“, ако је јединка стерилисана и словом „Ц“ ако је чипована. Препорука је да плочица буде од тврде пластике како не би кородирала и како би се врелим жигом на

плочицу утискивали подаци.

Наиме, тиме би се избегле многе непријатности приликом идентификације јединке и власника. У инцидентним ситуацијама, пружила би се могућност визуелне процене које јединке су вакцинисане, дехелметизоване и стерилисане, а које то нису.

Таквом методом би се подигла свест власника о одговорном односу према животињи, јер би овлашћено лице у сваком тренутку могло да изврши контролу.

Исто тако, потребно је да се подаци о власницима и јединкама евидентирају у националну базу података. Наиме, у Републици Србији већ постоје две комерцијалне базе података, али њихов рад није законом регулисан, па су тиме уношени подаци без контроле органа.

Приступ националној бази преко интернета, уз аутентификацију корисника при приступу, требали би имати:

- 1) овлашћени обележивач;
- 2) ветеринарски инспектор;
- 3) овлашћена лица из зоохигијеничарске службе.

7.4.2. Стерилизација

Метод стерилизације представља најефикаснију меру којом се смањује број напуштених животиња, регулише бројност популације у прихватиљштима, као и неконтролисана репродукција напуштених паса и мачака.

Обавеза је да свака јединка у прихватиљштима мора бити стерилисана, као и свака јединка која напушта прихватиљште, осим животиња који се враћају власнику.

Јединке могу бити стерилисане у било којој адекватној установи, чиме би се изазвала здрава тржишна конкуренција и спустила цена услуга. Овом мером би се предупредио рад Прихватиљшта, јер се при прихватиљшту неретко врши неконтролисано размножавање, чиме се слаби њихова функција.

Стерилизација је рутинска хирушка интервенција која траје само 15 минута и пас је способан да се врати кући већ после сат времена. Потпуни опоравак траје од 7-10 дана код женке односно од 3-5 дана код мужјака. Поред стерилизације напуштених животиња пожељно је промовисати и стерилизацију паса и мачака познатих власника. Иако најефикаснија метода у сузбијању популације напуштених животиња - стерилизација није довољно прихваћен метод од стране грађана због недовољне информисаности и предрасуда. Континуираном едукацијом и бољим информисањем грађана повећава се свест о значају и улози стерилизације у решавању овог проблема. На овај начин се стичу услови да се проблем смањења бројности популације напуштених животиња на најхуманији начин реши.

Спречавање размножавања животиња смањује проблеме рађања, здравствене проблеме и еколошке проблеме – смањује трошкове контроле прекобројности у будућности.

Стерилизација и кастрација су темељ сваког ефикасног програма контроле прекобројности.

ПРИМЕР:

Нестерилисани пси ће скоро три пута чешће ујести од стерилисаних паса.

Нестерилисани пси извршили су 95% тешких повреда.

Женка окоти 2 до 8 штенаца или мачића, 2 пута годишње, (на улици од тога преживе прву годину само 2.8 јединки по окоту), што код кућних јединки чини:

1 године: 12 јединки
2 године: 67 јединки
3 године: 367 јединки
4 године: 2 107 јединки
5 године: 12 288 јединки
6 године: 67 000 јединки.

Нискобуџетним стерилизацијама удвостручава се број власника који стерилишу животиње.

Број јединки које пристижу у прихватилишта се преполовљава.

Ако ветеринари наплате 80% од регуларне цене и ако се годишње стерилише 25 000 јединки и ако програм траје 6 година, однос новца је:

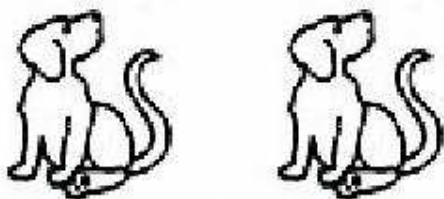
НОВАЦ УЛОЖЕН У ПРОГРАМ	:	УШТЕЂЕН НОВАЦ
	=	
1	:	3.2

Штеди се новац пореских обвезника!

Ефекти стерилизације кроз годину дана:

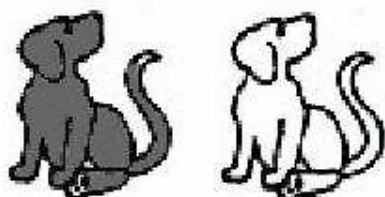
НЕМА штенаца кућних паса избачених на улицу са керушом због трудноће.

Само су два пса са улице.

НЕМА штенаца уличних паса.

Нема окупљања у чопоре.

НЕАЛФА и неуједљив пас.

Неплодни, неуједљиви, не у чопорима, вакцинисани, познати свима, шансе да се удоме, конкуренција за храну нестерилисаним псима.

3 од 5 домаћинстава имају кућног љубимца.

Студије показују да 30-60% нестерилисаних љубимаца бива напуштено или се изгуби.

Нестерилисане јединке беже из домаћинства на улицу да би се париле.

Нестерилисане јединке беже када осете мирисе женки у полном циклусу.

7.4.3. Удомљавање, поклањање и проналажење изгубљених животиња

Удомљавање, поклањање и проналажење изгубљених животиња представља најхуманији начин збрињавања напуштених животиња. Све животиње које се дају на удомљавање морају бити вакцинисане, стерилисане и обележене.

Из искуства је познато да велики број грађана контактира запослене у Прихватилишту и активне чланове Друштва како би „поклонио“ једног, два или више кућних љубимаца Прихватилишту.

Разлози за такву одлуку грађани могу бити објективни (пресељење из куће у стан, промена места пребивалишта, болест, смрт власника односно држаоца,...и сл.) и субјективна жеља власника, односно држаоца да се ослободи животиње, дојучерашњег кућног љубимца, наводећи личне, углавном, субјективне разлоге.

Удомљавање је поступак проналажења новог власника за пса који се налази у Прихватилишту. Позивом Инфо службе грађани могу добити информацију уколико су заинтересовани да удоме пса из Прихватилишта. Посао удомљавања углавном врши Друштво за заштиту животиња. Након одабирања пса, попуњава се уговор о удомљавању, који је потписан од стране новог власника и одговорног лица Друштва или одговорног правног лица које управља Прихватилиштем, а Друштво задржава право контроле удомљене животиње. Пси из Прихватилишта се удомљавају очишћени од паразита, вакцинисани, обележени и стерилисани, како би се смањила могућност даљег неконтролисаног размножавања паса у домаћинству.

Акције удомљавања коју спроводи зоохигијенска служба треба да буду континуиране и у сарадњи са удружењима за заштиту животиња.

Грађани који су изгубили своје кућне љубимце могу се јавити Инфо служби која ову информацију прослеђује радницима у Прихватилишту и Друштву за заштиту животиња. Веома често изгубљена животиња се пронађе и

уколико су грађани пријавили нестанак у законском року Инфо служби, иста их обавештава да га могу преузети у Прихватилишту. Тада власник потпукује Изјаву о враћеној животињи. У колико се случај понавља сматра се да власник изгубљене животиње не води бригу о свом кућном љубимцу и пријављује се надлежним инспекцијама ради даље обраде.

7.4.4. ЦНР програм (ухвати, стерилиши, пусти)

У срединама у којима је број напуштених паса велики, неопходно је применити твз. ЦНР програм – „Catch, Neuter, Release“ („ухвати, стерилиши, пусти“). У срединама као што је Зрењанин, једноставно уклањање животиња са улица не представља ефикасан начин смањења њиховог броја. На локалитетима са којих су уклоњени пси досељавају се нови, јер су за уклоњеним животињама остали слободни извори хране. На тај начин, веома брзо, већ после три месеца, локалитет са којег су уклоњене напуштене животиње насељава исти број животиња. Насупрот томе, ЦНР програмом прво се стабилизује бројност напуштених животиња, а потом постепено долази до смањења њиховог броја путем смањења капацитета станишта, а и спречавањем настанка нове генерације напуштених животиња.

ЦНР програм се укратко своди на хватање напуштених и изгубљених животиња, стерилизацију, вакцинацију против беснила, третман против ендопаразита и ектопаразита, обележавање и враћање здравих, неагресивних и неуждљивих животиња на подручје на којем су ухваћени, осим на локације дечијих вртића, школских дворишта и болница. Повратак животиња мора бити спроведен најдаље у року 10 – 15 дана од дана хватања. О овим псима се на улици брину грађани – старатељи. Старатељи су дужни да на одређеним местима хране и напајају псе, као и да надзиру њихово понашање, здравствено стање и кретање. У случају да се пас изгуби они су дужни да обавесте одговарајућу институцију у чијој је надлежности евиденција о напуштеним и изгубљеним псима.

ЦНР програм је ефикасна прелазна мера чији је циљ да заустави даљи пораст популације, као и долазак нових напуштених животиња на слободне изворе хране. С обзиром да се ове животиње не могу размножавати, њихова популација се постепено смањује.

План ЦНР програма биће саставни део годишњег Акционог плана које доноси Градско веће града Зрењанина.

7.4.5. Сарадња

За све учеснике у ланцу решавања проблематике напуштања животиња и преузимање одговорности за свој део извршења програма потребна је добра комуникација.

У циљу што боље координације и сарадње свих служби на локалном нивоу, потребно је извршити умрежавање, односно информативно повезивање свих месних заједница, школа, јавних предузећа, кинолошких друштава, ветеринарских станица, инспекцијских служби, полиције, Друштва за заштиту животиња са Прихватилиштем, односно Инфо службом која у њему професионално ради на информисању јавности.

7.4.6. Еутаназија

Еутаназија је најнеефикаснија мера контроле. Спроводи је искључиво ветеринар над агресивним и неизлечиво болесним животињама у складу са Законом о добробити животиња.

По Закону о добробити животиња („Сл. гласник РС“, бр. 41/09), животиња се може лишити живота на хуман начин, ако:

- 1) је повређена, неизлечиво болесна, телесно деформисана или на други начин патолошки онеспособљена тако да опоравак није могућ, а живот за њу представља бол, патњу, страх и стрес;
- 2) је достигла старост па јој отказују основне животне функције;
- 3) се користи за исхрану људи;
- 4) се користи у начуноистраживачке и биомедицинске сврхе, у складу са овим законом;
- 5) се лишавањем живота спречава ширење, односно ако се сузбијају и искорењују заразне болести, у складу са законом којим се уређује ветеринарство;
- 6) животиња не може да се прилагоди условима смештаја, а њено пуштање на слободу представља опасност за људе, друге животиње и животну средину;
- 7) је у питању уништавање штетних глодара;
- 8) је неопходно контролисати бројност популације одређене врсте дивљих животиња, у складу са посебним прописима;
- 9) је лишавање животиње живота од веће користи за њену добробит него што су патње од даљег живота, у складу са мишљењем ветеринара.

Животиња се не може лишити живота на јавним местима, осим:

- 1) у ловиштима, у складу са законом којим се уређује ловство;
- 2) у случају када је неопходно лишити животињу непотребног бола и патње, ако њен опоравак није могућ, на основу мишљења ветеринара, у складу са процедуром еутаназије;
- 3) ради спречавања ширења, сузбијања и искорењивања заразних болести, у складу са законом којим се уређује ветеринарство.

Лишавање животиње живота обавља се на хуман начин који проузрокује тренутну и сигурну смрт.

Лишавање животиње живота на хуман начин мора се обављати уз претходно омамљивање животиње, осим код принудног лишавања живота ради прекида патње и бола насталог услед патолошког стања, повреде или заразне болести.

Животињу може лишити живота само ветеринар или ветеринарски техничар под надзором ветеринара или друго обучено лице под надзором ветеринара, осим у случајевима када је угрожена безбедност људи и животиња, ако овим законом није друкчије прописано.

Лица која врше еутаназију дужна су да после спроведеног поступка лишавања живота провере да ли је наступила смрт животиње.

7.5. Санкционисање неодговорних грађана

Потребно је санкционисати нарочито оне власнике, односно држаоце животиња који не вакцинишу своје псе и мачке и не изврше њихово трајно обележавање, ако напусте, односно одбаце животињу чији опстанак зависи непосредно од њих, када без надзора пусте животиње на површине јавне намене, као и у другим законом и другим прописима предвиђеним случајевима.

Захтеве за покретање прекршајног поступка против неодговорних грађана подносе Прекршајном суду надлежне инспекцијске службе које врше надзор над применом закона и подзаконских аката из ове области, као и комунална полиција, ако им се таква овлашћења пропишу одлукама Скупштине града.

7.6. Доношење нових градских прописа који регулишу ову правну област

Одредбом члана 20. тачка 26. Закона о локалној самоуправи („Сл. гласник РС“, бр. 129/07) прописано је да општина односно град уређује и организује вршење послова у вези са држањем и заштитом домаћих и егзотичних животиња.

Сада важећа Одлука о начину држања домаћих животиња на територији Града Зрењанина („Сл. лист града Зрењанина“, бр. 3/09) донета је фебруара 2009. године, а Закон о добробити животиња („Сл. гласник РС“, бр. 41/09) ступио је на снагу 10.06.2009. године. У циљу усаглашавања прописа локалне самоуправе са новодонетим законима и подзаконским актима, потребно је да Скупштина града Зрењанина уместо до сада важеће Одлуке донесе нову одлуку, којом би се прописао рад зоохигијенске службе, рад прихватилишта за напуштене животиње, као и карантина за смештај животиња, прикупљање, превоз и збрињавање напуштених и изгубљених животиња, пружање помоћи, бриге и смештаја тим животињама, начин обезбеђивања одговарајуће ветеринарске помоћи, место и начин извођења кућних љубимаца, а нарочито паса и мачака на јавне површине.

8. ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН

Да би програм у целости био реализован потребно је предвидети и обезбедити финансијска средства за рад служби и функционисање прихватилишта, као и за превентивне мере (обележавање, вакцинација и стерилизација) из Буџета локалне самоуправе, из средстава добијених од Министарства, средства Покрајинског секретаријата, од донација...

Потребна финансијска средства:

1. Средства за проширење, доградњу Прихватилишта, прибављање неопходне пројектно техничке документације.
2. Средства за набавку опреме за рад радника у Прихватилишту.- једнократно,
3. Трошкови зарада и накнада за запослене раднике,
4. Трошкови обуке, као и здравствене заштите запослених (превентивно вакцинисање),
5. Материјални трошкови у Прихватилишту (гориво, регистрација возила, струја, вода, комунална такса, телефон...),
6. Трошкови обуке, као и здравствене заштите запослених (превентивно вакцинисање),
7. Трошкови исхране животиња у прихватилишту,
8. Материјални трошкови у прихватилишту (гориво, регистрација возила, струја, вода, комунална такса, телефон...),
9. Трошкови стерилизације-кастрације, вакцинације и обележавања, лечења и еутаназије,
10. Одржавање опреме у прихватилишту (текуће и ванредно одржавање),
11. Набавка дезинфекционих средстава,
12. Трошкови за одржавање објекта,
13. Трошкови превоза и нешкодљивог уклањања животињских лешева и
14. Трошкови истраживања популације паса и испитивања јавног мњења.

Приходи за финансијска средства:

1. Буџет Града Зрењанина (евентуално средства из Буџета Покрајине и Републике),
2. из делатности Прихватилишта,
3. средства из донација.

9. ПРЕДЛОГ ДИНАМИКЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОГРАМА

У циљу што хуманијег решавања проблема напуштених животиња у Граду Зрењанину неопходно је предузети следеће активности:

- Легализовати постојећи објекат Прихватилишта,
- Упис Прихватилишта у регистар објеката код надлежног министарства,
- Проширити капацитете постојећег Прихватилишта,
- Обезбедити средства за израду пројектно-техничке документације за доградњу Прихватилишта,
- Прибављање документације за изградњу,
- Обезбедити средства и услове за рад која су предвиђена важећом законском регулативом,
- Иницирати кампању обележавања свих паса и мачака на територији Града,
- За привремени смештај крупне стоке закључити уговор о пословно-техничкој сарадњи са Пољопривредном школом односно фармом која испуњава законске услове за држање ових животиња,
- Доградња Прихватилишта.

Градско веће града Зрењанина ће на почетку сваке календарске године доносити Акциони план за текућу годину за реализацију Програма.

На крају сваке календарске године вршиће се контрола реализације Акционог плана.

10. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

На територији Града Зрењанина проблем напуштених и изгубљених паса представља тему о којој се расправља више година, а која је кулминирала у последњих пар месеци астрономским одштетним износима на рачун Градског буџета. Најизраженији проблем је у самом граду, али присутан је и у осталим насељеним местима. На решавање ове проблематике нису предузимани значајнији дугорочни кораци све до 2004. године, када се почело са изградњом садашњег Прихватишшта на локацији „Градска депонија“.

Изградњом постојећег Прихватишшта решен је само део проблема, али је поред доградње Прихватишшта потребно спровести и Програм контроле и смањења популације напуштених животиња у Граду Зрењанину који подразумева: стерилизацију, обележавање свих паса на територији Града, удомљавање ухваћених животиња, едукацију становништва путем средстава јавног информисања, предшколских и школских установа, сарадњу са ветеринарским службама и инспекцијама, друштвима за заштиту животиња, еколошким организацијама и кинолошким друштвима.

Сваки неевидентирани пас и мачка којег власник избаци на улицу постаје напуштена животиња и представља опасност за грађане, а одговорност за последице његових напада на грађане и имовину пада на терет локалне самоуправе.

Обележавањем паса и мачака увећава се одговорност власника, који своје љубимце не могу олако избаци на улицу (зна се чија је животиња). Неодговорни власници ће сносити све материјалне трошкове за последице дела које направи пас (нападне особу, друге животиње...), као и трошкове хватања и збрињавања животиња у Прихватишште.

Пракса у нашем окружењу је показала да се применом мера: обележавања паса и мачака, кастрацијом и стерилизацијом, удомљавањем, применом твз. ЦНР програма, едукацијом грађана, драстично смањује број напуштених животиња. Применом свих ових мера из Програма капацитет постојећег и дограђеног дела Прихватишшта ће бити довољан за територију града Зрењанина. Први значајнији дугорочни резултати се могу очекивати крајем 2013. године. Све горе наведене мере предвиђене Програмом су неопходне како би се кроз време и едукацију подигла свест о схватању одговорности (личне и материјалне) власника сваке животиње и тиме отклонио узрок проблема.

У реализацији овог Програма учествоваће Градска управа града Зрењанина, ЈКП „Чистоћа и зеленило“, државни органи, научноистраживачке организације, установе у области образовања, ветерине, пољопривреде, здравства, информисања, културе, као и друге установе и организације и правна и физичка лица, односно предузетници, који обављају делатности, односно послове у вези са животињама.

11. ЗАКЉУЧАК

Проширено и дограђено Прихватилиште треба да почне са радом најкасније до јуна месеца 2012. године до ког времена је потребно обезбедити део недостајуће опреме те запослити одређен број лица, како би се Програм смањења броја напуштених животиња почео спроводити у пракси. До отварања проширеног дела Прихватилишта потребно је што комплетније опремити постојећи објект Прихватилишта, у циљу обезбеђивања смештаја односно збрињавања напуштених животиња, у складу са Законом.

На овај начин:

1. Хватањем напуштених паса и мачака, њиховим уклањањем са јавних површина и смештајем у Прихватилиште отклониће се опасност од уједа паса а самим тим ће се избећи плаћање накнаде штете оштећеним грађанима, што ће довести до смањења буџетских издатака по овом основу.

2. Стерилизацијом – се бројност популације паса и мачака ставља под контролу, на хуман начин, а истовремено се утиче и на стварање здраве популације, с обзиром да се стерилизацијом значајно смањује ризик полно преносивих и опасних болести животиња.

3. Микрочиповањем свих паса и мачака постиже се устројавање евиденције њихових власника, што за последицу има повећање одговорности истих према њиховим кућним љубимцима, али и преношење одговорности за штету услед уједа паса са Града на евидентираног власника животиње.

4. Антирабичном вакцинацијом свих паса и мачака – нестаје опасност од ширења рабиеса, 100% смртоносне антропозоозе.

5. Едукација грађана свих узраста усмерена је на ширење свести и информисање јавности о добробити животиња, у циљу правилног односа према животињама који искључује било какав вид агресивног понашања.

6. Спровођењем ЦНР програма (ухвати, стерилиши, пусти) доћи ће до заустављања даљег пораста популације паса и мачака на јавним површинама, стабилизације њиховог броја, односно спречавања неконтролисаног размножавања.

Сматрамо да би усвајање и реализација овог Програма допринело да се на прогресиван, али пре свега хуман начин промени наш однос према напуштеним животињама, а самим тим и слика о нама самима коју шаљемо у јавност.